

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Addysg ag Economi
DYDDIAD	19 Mehefin 2025
TEITL	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Economi a Chymuned
RHESWM DROS GRAFFU	Cyfle i Graffu Perfformiad Gwasanaethau'r Adran 2024/25
AWDUR	Sioned E Williams
AELOD CABINET	Cyng. R Medwyn Hughes

1. Pam fod angen ei graffu?

- 1.1 Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor gael eu bodloni fod gennyf i, fel yr Aelod Cabinet Economi a Chymuned, afael ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.

2. Cefndir a Chyd-destun

- 2.1 Pwrrpas yr adroddiad yma yw eich diweddaru ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Economi a Chymuned. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraaf gyda'r addewidion yng Nghynllun y Cyngor 2023-28, ynghyd â gwaith dydd i ddydd yr Adran ar gyfer y cyfnod hyd at ddiwedd mis Mawrth 2025.
- 2.2 Mae'r holl faterion wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu gennyf mewn cyfarfod herio perfformiad, ac rwyf yn fodlon gyda pherfformiad yr Adran.

3. Perfformiad Prosiectau Cynllun y Cyngor

- 3.1 Mae'r tabl yn Atodiad 1 yn rhoi diweddariad ar gynnydd pedwar prosiect blaenoriaeth Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 mae'r Adran Economi a Chymuned yn gyfrifol am eu gweithredu. Mae tri o'r prosiectau hyn yn adran Gwynedd Lewyrchus o'r Cynllun, sydd yn anelu i gryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng. Ond mae'r cyfrifoldeb i arwain ffrwd gwaith o fewn prosiect 'Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau' yn rhaglen Gwynedd Ofalgar wedi trosglwyddo i'r Adran ers dechrau Ionawr 2025.
- 3.2 O'r wybodaeth, fe nodwch fod yr Adran wedi gwneud cynnydd da yn erbyn prif gerrig milltir y prosiectau hyn dros y misoedd diwethaf. Y prif risg sy'n gyffredin i'r pedwar cynllun yma ydi fod ansicrwydd am ddyfodol y cyllidebau sydd wedi ariannu'r gwaith ers 2023. Cyfeirir yma yn bennaf at gyllideb Rhaglen ARFOR, Cronfa Ffyniant Bro (Levelling-Up Fund) a'r Gronfa Ffyniant Cyffredin (Shared Prosperity Fund - SPF).
- 3.3 Hoffwn dynnu sylw yn benodol at y materion canlynol:

Prosiect Blaenoriaeth: Hyrwyddo Ein Diwylliant ac Economi Ymweld Cynaliadwy

- 3.4 Cynhaliwyd Uwchgynhadledd Economi Ymweld Cynaliadwy ar 14 Chwefror 2025 lle daeth dros 100 o fynychwyr o wahanol fusnesau, sefydliadau a chymunedau ar draws Gwynedd ac Eryri i drafod y camau nesaf i weithredu ein cynllun Economi Ymweld Gwynedd ac Eryri 2035. Roedd yn ddigwyddiad llwyddiannus a chafwyd adborth cadarnhaol iawn gan y mynychwyr. Bydd y Bartneriaeth Economi Ymweld yn adlewyrchu ar y cyfraniadau a brwdfrydedd partneriaid i sicrhau fod budd clir i gymunedau wrth ddatblygu'r cynllun gweithredu ar gyfer 2025/26.
- 3.5 Wrth adlewyrchu ar y ffaith fod 109 o sefydliadau diwylliannol Gwynedd wedi derbyn cefnogaeth drwy'r Prosiect Diwylliesiant dros y flwyddyn ddiwethaf a gydag ansicrwydd am gyllid tu hwnt i 2025/26 i gefnogi'r sector, cynhaliwyd digwyddiad Diwylliant Gwynedd ar 18 Chwefror 2025 i ddathlu cyfraniad pwysig y sector i les trigolion Gwynedd. Mynychodd dros 70 o bartneriaid a chytunwyd fod angen cyd-ddatblygu gweledigaeth ac egwyddorion i gefnogi'r sector yn y dyfodol.
- 3.6 Hoffwn dynnu eich sylw hefyd fod amserlen buddsoddi Cronfa Ffyniant Bro (Levelling Up Fund - LUF) Llywodraeth Prydain wedi newid, gyda chyfle i wneud achos i ymestyn gwariant y gronfa hyd at ddiwedd 2027 a chyflawni rhai deilliannau erbyn diwedd 2029. Bydd hyn yn effeithio ar amserlen buddsoddi partneriaid yn y prosiect Llewyrch o'r Llechi a byddwn yn adolygu rhai cytundebau gyda phartneriaid yn y cymunedau dros yr wythnos nesaf. Dwi'n falch o ddweud fod rhai agweddau o'r cynllun bellach wedi cael eu cwblhau, ac roedd yn bleser ymweld yn ddiweddar â Neuadd Ogwen, sydd wedi derbyn £648,972.65 o grant drwy brosiect Llewyrch o'r Llechi Cyngor Gwynedd ar gyfer uwchraddio cyfleusterau, ac i gael clywed am y buddion uniongyrchol i'r gymuned o'r buddsoddiad.

Prosiect Blaenoriaeth: Adfywio Cymunedau a Chanol Trefi

- 3.7 Mae'r prosiect wedi cyflawni holl gerrig milltir a gytunwyd ar gyfer y chwarter diwethaf, ond mae cryn ymdrech gan y gwasanaeth ar hyn o bryd er mwyn cwblhau gwariant ar wahanol grantiau a chefnogi partneriaid i oresgyn rhwystrau er mwyn cyflawni deilliannau a chyflwyno hawliadau llawn.

Prosiect Blaenoriaeth: Creu'r amgylchiadau gorau posib yng Ngwynedd i fusnesau a mentrau cymunedol ffynnu, a chefnogi pobl Gwynedd mewn i waith

- 3.8 Dros y chwarter diwethaf mae gwaith sylweddol wedi digwydd gan y Gwasanaeth i gwblhau gwariant ar brosiectau rhaglen ARFOR Llywodraeth Cymru a'r Rhaglen Ffyniant Cyffredin (Shared Prosperity Fund - SPF) Llywodraeth Prydain. Mae'r rhaglenni hyn wedi cynnwys cronfeydd i gefnogi busnesau a mentrau cymunedol i ffynnu a chefnogi pobl Gwynedd mewn i waith. Hyd yma, mae 573 o fentrau wedi derbyn cymorth drwy SPF ac ARFOR ac mae 184 wedi eu cefnogi i ddychwelyd i waith.
- 3.9 Tra bod adroddiad gwerthuso rhaglen ARFOR yn dangos buddion clir i fusnesau a chymunedau; yn hyrwyddo defnydd a gwelededd y Gymraeg ac yn amlygu cyfleoedd gwaith i bobl ifanc o fewn rhanbarth ARFOR, mae dyfodol y rhaglen yn parhau i fod yn ansicr heb unrhyw ymrwymiad gan Lywodraeth Cymru i'w ariannu eto yn 2025/26.

- 3.10 Hoffwn dynnu eich sylw fod Llywodraeth Prydain bellach wedi cadarnhau trefniadau er mwyn ymestyn SPF am flwyddyn arall, ond fod 49% yn llai o arian ar gael i Wynedd a siroedd Gogledd Cymru. Cynhaliwyd digwyddiad 12 Fawrth ym Mhorthmadog i ddathlu'r hyn sydd wedi cael ei gyflawni gydag arian SPF hyd yma. Ar ddiwedd y rhaglen byddwn yn cynhyrchu llyfryn i'w rannu er mwyn amlygu gwerth y gwahanol brosiectau ar draws Gwynedd, ond efallai fod y fideo yma <https://youtu.be/IP1wKeMwnIE> yn rhoi rhagflas i chi o'r hyn sydd wedi cael ei gyflawni. Er ein bod yn parhau i werthuso effaith prosiectau yn rhaglen 2022/25, mae'r gwaith o adnabod blaenoriaethau ar gyfer 2025/26 eisoes wedi cychwyn.
- 3.11 Fe nodwch o'r atodiad fod gwaith cytundebol ar gyfer datblygu 10 uned busnes newydd ym Minffordd yn agos i gael ei gwblhau, gyda'r bwriad o gychwyn y gwaith adeiladu ail chwarter 2025/26. Yn ogystal, fe nodwch fod amserlen paratoi'r Strategaeth Economaidd newydd wedi llithro, a hynny yn sgil penderfyniad Llywodraeth Prydain i gynnig arian SPF am flwyddyn ychwanegol i Awdurdodau Lleol.

Prosiect Blaenoriaeth: Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau

- 3.12 Er bod prif gerrig milltir y prosiect hwn wedi eu cyflawni, dwi'n awyddus i adolygu ein trefniadau i gefnogi'r hybiau er mwyn creu model fyddai yn fwy cynaliadwy i'r dyfodol. Byddwn yn trafod cyfleoedd gyda partneriaid dros y flwyddyn nesaf.

4. Gwaith dydd i ddydd yr Adran

- 4.1 Mae Dashfwrdd Perfformiad yr Adran yn Atodiad 2 ac yn cael ei graffu yn rheolaidd. Hoffwn dynnu sylw Aelodau'r Cabinet i'r materion canlynol:

Gwasanaeth Adnoddau Hamdden – Byw'n Iach, Parciau Gwledig Padarn a Glynllifon

- 4.2 Mae'r gwaith buddsoddi grant ym Mharc Padarn a Glynllifon yn parhau. Mae heriau amlwg i gasglu data boddhad cwsmer yn sgil y gwaith buddsoddi ar safle, ond mae'n gadarnhaol gweld fod boddhad cwsmeriaid yn gwella yn sgil y gwaith.
- 4.3 Gwelir fod nifer ymweliadau i'r canolfannau hamdden wedi bod 16,230 yn uwch dros y flwyddyn ddiwethaf o'i gymharu â 2023/4. Er hyn, fe nodwch fod hyn 176,611 o ymweliadau yn llai na 2019/20. Mae Cwmni Byw'n Iach wedi gwneud dipyn o waith i ddadansoddi pam nad ydi wedi cyrraedd yr un lefel a cyn COVID, ac er fod ansawdd cyfleusterau yn ffactor sydd yn effeithio ar brofiad cwsmeriaid, y prif reswm am y gwahaniaeth yn nifer yr ymweliadau ydi lleihad sylweddol yn nifer ymweliadau ysgolion i'r canolfannau.
- 4.4 Dwi'n bryderus fod nifer disgyblion Gwynedd sydd yn cael gwersi nofio yn ein canolfannau yn parhau i ostwng. Cyn Covid roedd 85% o blant CA2 oedd yn derbyn gwersi nofio ym mhyllau Byw'n Iach yn cyrraedd safon y cwricwlwm cenedlaethol ar gyfer sgiliau nofio sylfaenol. Erbyn diwedd Haf 2024, ddim ond 54% o holl blant CA2 gallwn fod yn sicr sydd yn medru nofio. Roedd 30% o'r rhai oedd wedi cael eu hasesu

wedi methu gan nad oeddent wedi cael digon o sesiynau, ac roedd 16% heb dderbyn asesiad gan nad oedd ysgolion wedi dod a disgyblion i wersi.

- 4.5 Y pryder ydi mai rhai o'r ysgolion efo'r lefelau uchaf o ddifreintedd yn y sir sydd a'r lefelau isaf o sgiliau nofio. Nid ydi'r Cwricwlwm Cenedlaethol yn cynnwys nofio'n benodol, felly mae dibyniaeth lwyr ar ysgolion unigol i flaenoriaethu o fewn y maes iechyd a llesiant. Mae'r sefyllfa gyllidol wedi arwain nifer fawr o ysgolion i gwtogi ar y ddarpariaeth gyda chostau trafnidiaeth yn aml yn cael ei adrodd fel rhwystr penodol.
- 4.6 Mewn ymateb, dwi wedi cytuno gyda'r Aelod Cabinet Addysg i rannu manylion am gyfraddau nofio ysgolion gyda chyrff Llywodraethol ysgolion Gwynedd gan ofyn iddynt roi ystyriaeth bellach i'r risgiau a'r anghyfartaledd ar draws y sir.

Gwasanaethau Morwrol, Hafan Pwllheli a Doc Fictoria Caernarfon.

- 4.7 Fe nodwch o'r Atodiad fod 71% o ymatebwyr arolwg boddhad cwsmer traethau o'r farn fod eu profiad yn 'dda iawn' neu 'dda'. Mae'r adborth dderbynnir o'r arolygon yma yn ddefnyddiol iawn i alluogi'r gwasanaeth ymateb gyda Adrannau eraill o'r Cyngor.
- 4.8 Cynyddodd nifer cwsmeriaid gyda chytundeb angori 6.5% yn ein harbyrau yn 2024/25, sef cynnydd o 250 i 266 (dim yn cynnwys Hafan Pwllheli a Doc Caernarfon). Fe nodwch hefyd fod angorfeydd Hafan Pwllheli wedi bod 95% yn llawn yn 2024/25, gyda 77% o'r angorfeydd yn yr harbwr allanol yn llawn dros yr un cyfnod. Mae'n galonogol iawn gweld fod rhan fwyaf o gwsmeriaid ein harbyrau Hafan Pwllheli a Doc Caernarfon yn awyddus i barhau efo cytundeb yn 2025/26. Ond o'r rhai sydd wedi datgan eu bwriad i ganslo eu cytundeb, prif resymau sydd wedi cael eu nodi ganddynt ydi'r cynnydd mewn costau hwylio; tywydd; neu oedran perchennog y cwch. Ond cyfeirir hefyd at amgylchedd yr Hafan ac ym Mhwllheli, gan gynnwys y sialens carthu. Er fod cynllun carthu mewn lle ac yn cael ei weithredu, mae stormydd nerthol y gaeaf wedi creu heriau newydd o ran amllder y carthu a'r gallu i waredu'r holl waddod o fewn y rheoliadau amgylcheddol.

Gwasanaethau Archifau, Amgueddfeydd, Celfyddydau a Llyfrgelloedd

- 4.9 Fe nodwch fod 91% o ddefnyddwyr Gwasanaeth Archifau yn 'fodlon iawn' gyda'r gwasanaeth, 3% yn fodlon, 2% o ddefnyddwyr yn nodi nad oeddent yn fodlon nac anfodlon, a 4% nad oeddent yn fodlon. Roedd y mwyafrif o sylwadau a dderbyniwyd yn gadarnhaol iawn, ond o'r rheiny nad oedd yn fodlon derbyniwyd sylwadau am yr oriau agor. Cwtogwyd yr oriau agor i'r isafswm a ganiateir gan yr Archifdy Gwladol yn sgil toriadau nôl yn 2016.
- 4.10 Roedd 95% o ddefnyddwyr Gwasanaeth Amgueddfeydd a'r Celfyddydau wedi mwynhau eu profiadau, gyda sylwadau cadarnhaol iawn yn dilyn y gwaith ail-ddehongli yn Amgueddfa Lloyd George. Serch hynny, mae'r galw am y caffï yn Storiell yn parhau. Mae gwahanol opsiynau darparu wedi cael eu hystyried dros y misoedd diwethaf gan gynnwys partneru gyda Prifysgol Bangor, Grwp Llandrillo Menai a Gwasanaeth Oedolion Cyngor Gwynedd. Gan nad ydi'r opsiynau hyn bellach yn

bosib, mae'r gwasanaeth yn y broses o fynd allan i wahodd datganiadau o ddiddordeb gan fentrau lleol i weithio gyda'r Cyngor i ddarparu'r caffi.

- 4.11 Fe nodwch fod arolwg bodlonrwydd cwsmer Gwasanaeth Llyfrgelloedd wedi dangos lefelau uchel o fodlonrwydd. Mae sawl gohebiaeth wedi dod i fy sylw yn darlunio effaith mae'r gwasanaeth Llyfrgell yn ei gael ar drigolion Gwynedd, sydd llawer ehangach na benthyg llyfr. Mae'r flwyddyn diwethaf wedi bod yn brysur ond llwyddiannus i'r tîm yn Neuadd Dwyfor hefyd. Mae'r gyfradd bodlonrwydd yn parhau yn eithaf uchel, gyda 95% o gwsmeriaid ar gyfartaledd yn canmol y cyfleusterau, staff a'r gofal cwsmer. Yn dilyn cyflwyno rhaglen llawn digwyddiadau mae nifer ymweliadau wedi cynyddu. Mae cryn dipyn o arbrofi wedi bod dros y flwyddyn mewn ymdrech i gynyddu'r gwerthiant o fwyd a diod.

Gwasanaethau Economi ac Adfywio

- 4.12 Mae'r gwasanaethau Datblygu'r Economi, Twristiaeth, Adfywio a Chefnogi Cymunedau wedi canolbwyntio eu hymdrechion dros y flwyddyn diwethaf ar weithredu'r prosiectau blaenoriaeth sydd wedi cael eu hamlinellu yn Atodiad 1. Mae perfformiad y gwasanaethau hyn yn ddibynnol ar arian grant ac mae pob pecyn cymorth ddarperir i bartneriaid, cymunedau a mentrau yn cael eu monitro a gwerthuso yn unol â thelerau'r arianwyr.

5. Ymgynghori

- 5.1 Mae'r adroddiad wedi ei greu yn seiliedig ar wybodaeth a chynnwys cyfarfod diweddaraf i herio a chefnogi perfformiad yr Adran 14 Mai 2025, gyda'r Prif Weithredwr, y Pennaeth Adran, Rheolwyr Gwasanaeth a finnau yn bresennol yn y cyfarfod hwn.

Atodiadau

Atodiad 1: Adroddiadau cynnydd cerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor

Atodiad 2: Mesuryddion Perfformiad yr Adran